

Norges vassdrags- og energidirektorat
Postboks 5091 Majorstua
0301 OSLO
ATT: Anne Johanne Rognstad

Svar på Høring - Søknad om løyve til å bygge 4 småkraftverk og opprusting og utviding av et kraftverk i Fyresdal kommune i Telemark

Fylkesmannen fremmer innsigelse til søknad om å bygge Steinvassåne kraftverk og regulering av Steinsvatn i Fyresdal. Området har stor landskapsmessig betydning og området ved Steinsvatn preges av urørt natur. Området inngår i Setesdal Austhei villreinområde.

NVE har mottatt søknad fra flere søkere om bygging av 4 småkraftverk og opprusting og utviding av Soks kraftverk i Fyresdal kommune.

Søknadene skal behandles samtidig og samlet belastning for området skal vurderes.

Søknaden gjelder Steinvassåne kraftverk og utvidelse av Soks kraftverk, Bindøl Kraftverk, Bjørnstadåi kraftverk og Bergsåi kraftverk i Fyresdal kommune i Telemark.

Vi viser til Vannressursloven § 25 som sier at konsesjon kan bare gis hvis fordelene ved tiltaket overstiger skader og ulemper for allmenne og private interesser som blir berørt i vassdraget eller nedbørsfelt og Vannforskriften §12 som sier at ny aktivitet eller nye inngrep i en vannforekomst kan gjennomføres selv om miljømålene i §4-§6 ikke nås eller at tilstanden forringes dersom dette skyldes ny bærekraftig aktivitet. Det stilles vilkår om at:

a) alle praktiske tiltak skal settes inn for å begrense negativ utvikling i tilstanden til vannforekomsten

b) at samfunnsnyttien av de nye inngrepene må være større enn tapet av miljøkvalitet

Omsøkte kraftverk:

Bergsåi kraftverk:

Tiltakshaver Bergsåi kraftverk (SUS) søker om å bygge Bergsåi kraftverk, ved å utnytte fallet i Bergsåi mellom kote 610m og 370 m. Området ligger 15 km nordøst for Fyresdal sentrum i Fyresdal kommune i Telemark. Tidligere Foldsæ landbruksskole ligger nær tiltaksområdet. Bergsåi drenerer til Arendalsvassdraget. Kraftverket skal utnytte et nedbørsfelt på 16 km².

Middelvannføringen er beregnet til 760 l/s. I tillegg søkes det om å overta reguleringen av Røyningsvatn som vil gi et innsjømagasin på 1,0 mill m³.

Det er planlagt vannvei med nedgravd rør over en på strekning på 3,2 km og diameter 900 mm på nordsiden av Bergsåi. Gjennomsnittlig produksjon er beregnet til 10,0 Gwh. Det er foreslått minstevannføring tilsvarende alminnelig lavvannføring på 16 l/s hele året.

Kraftverket er planlagt lagt på kote 370 om lag 300 meter oppstrøms fylkesvei 355. Det skal anlegges en utløpskanal på ca.10 meter fra kraftverket til Bergsåi.

Bergsåi kraftverk kan kobles opp mot eksisterende 22 kV nett ved Rui minikraftverk.

Dam og inntak skal ligge på kote 610. Inntaksdammen blir om lag 3 meter høy og 35 m lang.

Neddemt areal blir ca. 10 000 m² og vil omfatte noen gamle fiskedammer. Den nedgravde rørgata skal gå i skrint skogsterreng og noe dyrket mark og følge Røyningdalsvegen fram til inntaket.

Kraftverket skal i hovedsak kjøres i takt med tilsiget, men Røyningvatn skal brukes til å redusere flomtap og til å slippe vann i tørre perioder. Røyningvatn har en reguleringshøyde 1,5 meter og søker tenker å bruke halve reguleringshøyden i perioden juni-september.

Allmenne interesser blir i berørt ved at vann blir fraført elva. Samlet vurderes tiltaket å gi liten/middels negativ virkning på rødlistearter i området (ref. Rådgivende biologer).

Det er registret fire verdifulle naturtyper tilknyttet elevmiljøet som blir berørt, tre lokaliteter med bekkekløft og bergvegg og en fossespøytzone. Bortsett fra bekkekløfta i Røyningdalen får samtlige lokaliteter tilført restvannføring. Virkningen av vannføringsreduksjon vurderes samlet til å være middels negativ for verdifulle naturtyper.

Tiltaket vurderes å ha middels negativ virkning på akvatisk miljø.

Redusert vannføring vil endre landskapet langs vannstrengen.

Samlet vurderes tiltaket å ha middels til stor virkning på brukerinteresser i anleggsfasen og liten negativ virkning i driftsfasen.

Den samlede belastningen med eksisterende tekniske inngrep vurderes i dag å være middels stor.

Området er påvirket av skogsdrift og eksisterende Rui kraftverk.

Vi er av den oppfatning at Bergsåi kraftverk kan tillates bygd.

Steinvassåne kraftverk:

Soks kraftverk AS søker om å utnytte vannfallet i Steinvassåni ved å bygge et nytt minikraftverk i Steinvassåne i tilknytning til Soks kraftverk som innebærer regulering av Steinsvatn. Det søkes om å regulere Steinsvatn med 0,95 m, mellom kote 565,3 og kote 566,25, samt utviding av Soks kraftverk.

Minikraftverket vil gi en produksjon på ca.1,6 Gwh og avløpet skal føres inn på inntaket til Soks kraftverk. Det søkes samtidig om å overføre vann fra Furuvassbekken med takrenne til inntaket til Soks kraftverk.

Soks kraftverk ble bygd i 2009 og det ble den gang gitt fritak for konsesjon. Utbygging har medført terrenginngrep i form av inntaksdammer, veier og nedgravde rørgater langs Soks og deler av Furuvassbekken og Storlibekken. Storlibekken er overført inn til Soks kraftverk.

Det omsøkte tiltaket vil gi redusert vannføring i Steinvassåni store deler av året som fører til et tørrere lokalklima langs elveløpet. Kunnskapen om virkningen av dette kan være mangelfull (ref. Rådgivende biologer). Redusert vannføring medfører at de fuktighetskrevene lav og moseartene som finnes langs elva reduseres i mengde. Det forventes ikke nevneverdig erosjon ved en moderat regulering av Steinsvatn (ref. Rådgivende Biologer).

Vi er av den oppfatning at dette vassdraget/området allerede er utnyttet i så stor grad at nye inngrep vil belaste området i for stor grad til skade for almene interesser knyttet til området ved Steinsvatn som framstår som urørt. Hele området oppstrøms foreslått kraftverk preges i dag av urørt natur. I nedre del av Steinvassåni er det en fin foss med stor landspessmessig betydning som naturtype med

Fossesprøytsoner (Rådgivende biologer s.24) . Av landskapsmessige grunner vil tap av dette område inn mot høyreliggende fjellparti være negativt. Elveløpet Soks/Steinvassåni er vurdert som rødlistet og «nær truet» naturtype og Steinsvatn som er en klar/kalkfattig innsjø er oppført som sårbar naturtype.

Landskapet ved Steinsvatn har preg av urørt natur. Steinsvatn og Steinvassåne inngår i Setesdal Austhei villreinområde. Området Steinsvatn er karakterisert som hensynssone knyttet til villreinen. I Fyresdal bruker villreinen i all hovudsak områdene i barmarkskogen, dvs. til kalving og sommerbeite. Ellers er det spredt bruk av store deler av kommunens villreinareal (NVS rapport 6/2010). I Åmli er villreinens bruk av arealer mer begrenset enn i sentrale deler av Austhei.

Vi er av den oppfatning at tiltak i dette området berører både villreininteressene og allmenne friluftsinnteresser i for stor grad, det er derfor ikkje ønskelig at Steinvassåni kraftverk og regulering av Steinsvatn gjennomføres ut frå regionale og nasjonale interesser.

Fylkesmannen fremmer derfor innsigelse mot dette tiltaket.

Vi er av den oppfatning at Furuvasbekken kan tas inn på eksisterende Soks kraftverk. Soks kraftverk kan da utvides for å utnytte vannmengden fra denne bekken. Området har i dag preg av å være delvis utbygd.

Bindøl kraftverk

Grunneiere Langs Bindøla, Bindøl kraft (SUS) i Fyresdal kommune søker om å bygge Bindøl kraftverk. Det omsøkte tiltaket ligger i den sørlige delen av Fyresdal kommune vest for Fyresvatn og Bindøla har utløp i Fyresdalsåna ved Åbø.

Tiltaket skal utnytte et brutto fallhøyde på 208 meter fra inntak på kote 483 og kraftstasjon på kote 275. Inntaket er planlagt med en 3 meter høy og 30 meter lang platedam med et volum på 3800 m³. Neddemt areal blir om lag 0,5 da. Middelvannføring er beregnet til 381 liter/s og alminnelig lavvannføring til 10 l/s.

Det er Planlagt minstevannsslipp på 21 l/s om sommeren og 11 l/s om vinteren.

Vannet skal føres i en 1930 m nedgravd rør med diameter på 600mm. Rørtaseen skal følge eksisterende traktorvei langs Bindøla. Beregnet kraftproduksjon er 4,26 Gwh/år.

Det søkes samtidig om å overføre vann fra Skjeggerudbekken til inntaksmagasinet i Bindøla. Inntaket vil være på kote 525. Overføringen av vann er tenkt ført i nedgravd 400 mm rør over en strekning på 470 meter. Overføringen vil gi en beregnet økt produksjon på 0,17 Gwh/år Overføringen synes å utgjøre et lite bidrag av kraft i forhold til inngrepets omfang.

Bindalen er en typisk U-dal med innslag av bekkekløft partier. Bindøla har stor stein og delvis bart berg i elveløpet med innslag av kulper. Midtveis renner elva gjennom Bindalsjuvet (bekkekløft).

Tiltaket skal utnytte et brutto fallhøyde på 208 meter fra inntak på kote 483 og kraftstasjon på kote 275. Inntaket er planlagt med en 3 meter høy og 30 meter lang platedam med et volum på 3800 m³. Neddemt areal blir om lag 0,5 da. middelvannføring er beregnet til 381 liter/s og alminnelig lavvannføring til 10 l/s.

På tidligere befaring ble det observert et parti lang elva med utrasing. Området bør sikres ved en eventuell bygging av kraftverk.

Vi er av den oppfatning at overføring av Skjeggerudbekken ikke bør tillates med bakgrunn i den beskjeden økningen i kraftmengde dette gir. Områdene ligger i et til dels uberørt myrområde og bekken drenerer til Bindøla og vil bidra med restvannføring til Bindøla.

Bjørnstadåi kraftverk

Småkraft AS søker om å bygge Bjørnstadåi kraftverk i Bjørnstadåi og ta inn Gjerdeåi ved overføring av denne. Småkraft AS har inngått avtale med grunneiere og fallrettshavere. Kraftverket skal utnytte fallet i Bjørnstadåi mellom kote 685 og kote 355. Inntaksdammen er planlagt som en 15 meter lang og 1,5 meter høy betongdam.

Det søkes om overføring av Gjerdeåi i en 650 lang overføringsledning fra kote 760 til kote 740. Herfra skal vannet renne fritt ca. 1,2 km til hovedinntaket på kote 695 moh. Kraftproduksjon uten overføringen av Gjerdeåi er beregnet til 4,82 Gwh/år. Overføring av Gjerdeåi vil gi et tillegg på 1,8 Gwh/år.

Influensområdet er preget av menneskelig aktivitet, hogstfelt med skogsbilveger og tømmerfleper preger dette området.

Det er registrert to naturtyper innenfor influensområdet til tiltaket, kalkfuruskog og bekkeløft, begge er gitt B-verdi. Begge er knyttet til Gjerdeåi som er søkt overført til Bjørnstadåi.

Etter vår gjennomgang vil myrområder bli berørt ved overføring og legging av rør gjennom disse. Det er ikke vurdert om dette kan være slåttemyrer. Vi ber om at dette blir belyst.

De største naturverdiene er knytta til bekkeløftlokaliteten i Gjerdeåi og den rike kalkfuruskogen som ligger innenfor denne lokaliteten. Av den biologiske rapporten utarbeidet av Faun naturforvaltning framgår det funn av 7 rødlistearter knyttet til Gjuvkanten i knyttet til naturtypen kalkskog. Vi mener at slipp av minstevannføring til bekken er nødvendig og vil bidra til å opprettholde naturverdiene.

Slipp av minstevannføring må vurderes i dette tilfellet.

Allmenne interesser

Landskap

Gjennom *Den Europeiske Landskapskonvensjonen* har Norge forpliktet seg til å fremme vern, forvaltning og planlegging av landskap. Det er et nasjonalt mål at miljøkvaliteter i landskapet skal sikres og utvikles gjennom økt kunnskap og bevisst planlegging og arealpolitikk (*St.meld. nr 26/2006 – 2007*). Helhetlig planlegging og arealforvaltning skal bidra til bærekraftig lokal og regional utvikling og sikre landskaps-, natur- og kulturverdier (*St.prop. nr 1S (2009 – 2010)*). Plan- og bygningsloven legger også føringer for forvaltning av landskap. I § 3-1 *Oppgaver og hensyn i planlegging etter loven* står det at «Innenfor rammen av § 1-1 skal planer etter denne lov sikre jordressursene, kvaliteter i landskapet og vern av verdifulle landskap og kulturmiljø.» En del av formålet med naturmangfoldloven er også å ta vare på mangfold i landskapet.

Inngrep som berører nasjonalt/regionalt viktige naturelementer (geologiske formasjoner og forekomster, elve-/ bekkelandskap, våtmarker, edelløvsog m.m.) og særlig verdifulle landskap (storskala landskapsrom, viktige landskapselementer, silhuetter, landskap med symbolverdi o.l.) bør unngås.

Landskapsvirkningen ved å ta inn Steinvassåni er etter vårt syn betydelig, tiltaket krever regulering av Steinsvatn med den landskaps og miljøpåvirkning dette gir i et område som inngår i Setesdal Austhei villreinområde. Fylkesmannen vil ikke anbefale at Steinsvatn blir regulert. Naturinngrepene i dette området kan ikke forsvares sett i forhold til den kraftmengden dette tiltaket gir.

Samfunnsinteressen ved å bevare dette området må veie tyngre enn effekten av den beskjedne kraftmengden som oppnås i dette tilfellet.

Samlet belastning må vurderes i forhold til allerede utbygd vannkraft i kommunen. Det er betydelige inngrep knyttet til vannkraft i Fyresdal kommune i dag.

I Fyresdal kommune er det 7 vannkraftverk i drift, 3 mikrokraftverk, 1 minikraftverk, 1 småkraftverk og 2 magasinkraftverk. Det er i tillegg gitt konsesjonsfritak for 10 mini og mikrokraftverk. Det er gitt konsesjon for Nape kraftverk. Det er nylig gitt konsesjonsfritak for bygging av kraftverk i Glom dam i utløpet av Fyresvatn.

Søknad om regulering av Steinvatn og overføring av Steinvassåni til Soks kraftverk bør ikke innvilges.

Overføring av Skjeggerudbekken til Bindøla kraftverk gir liten kraftmengde og bør unngås.

Med hilsen

Hans Bakke
miljøverndirektør

Arne Kjellsen
Senioringeniør

Brevet er godkjent elektronisk og har derfor ingen underskrift

Kopi til:
Miljødirektoratet